

Kontakty z Mediami i
Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 82/11
Luksemburg, 8 września 2011 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-17/10
Toshiba Corporation i in.

Zdaniem rzecznik generalnej J. Kokott przewidziany Kartą praw podstawowych zakaz podwójnego karania nie wyklucza, by na obszarze Unii Europejskiej kilka organów ochrony konkurencji podejmowało działania wobec tego samego kartelu w odniesieniu do różnych obszarów lub okresów

Czeski organ ochrony konkurencji był uprawniony do nałożenia, na podstawie przepisów krajowych, w odniesieniu do okresu przed dniem 1 maja 2004 r., sankcji za naruszające konkurencję na terytorium Republiki Czeskiej skutki działającego na światową skalę kartelu dotyczącego rozdzielnic z izolacją gazową

Niniejsza sprawa dotyczy działającego w skali międzynarodowej kartelu, w którym szereg europejskich i japońskich przedsiębiorstw w okresie od 15 kwietnia 1988 r. do 2004 r. dokonywało podziału między siebie rynków rozdzielnic z izolacją gazową (RIG¹). Zarówno Komisja Europejska², jak i czeski organ ochrony konkurencji nałożyły w tej sprawie w 2007 r. milionowe grzywny na uczestników kartelu. Czeski organ ochrony konkurencji wszczął jednak swoje postępowanie później niż Komisja i również później wydał decyzję. Organ ten również ograniczył się w swojej decyzji do nałożenia kar jedynie za skutki kartelu w Republice Czeskiej w okresie przed 1 maja 2004 r. – dniem przystąpienia tego państwa do Unii Europejskiej, przy czym zastosował on wyłącznie krajowe prawo antymonopolowe.

Toshiba i wielu innych uczestników kartelu wniosło do Krajský soud v Brně (sądu okręgowego w Brnie) skargę na decyzję czeskiego organu ochrony konkurencji. Uważają oni m.in., że naruszające konkurencję skutki spornego kartelu w Republice Czeskiej przed jej przystąpieniem do Unii Europejskiej zostały już ukarane wydaną wcześniej decyzją Komisji. Grzywna nałożona odrębnie przez czeski organ ochrony konkurencji narusza z tego powodu zakaz podwójnego karania (zasadę *ne bis in idem*). Sąd krajowy zwrócił się zatem do Trybunału w szczególności o wyjaśnienie, czy zasada *ne bis in idem* w przypadku takim jak tu omawiany stoi na przeszkodzie zastosowaniu krajowego prawa konkurencji przez krajowy organ ochrony konkurencji.

W dzisiejszej opinii rzecznik generalna Juliane Kokott wskazała przede wszystkim na to, że **zasada *ne bis in idem* jest uznana na poziomie Unii za ogólną zasadę prawa** i zgodnie z **art. 50 Karty praw podstawowych** ma status unijnego prawa podstawowego. Zgodnie z tą zasadą **nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już**

¹ RIG są głównym elementem stacji transformatorowych, które służą do zmiany prądu elektrycznego o wysokim napięciu na prąd o niskim napięciu i odwrotnie. Mają one chronić transformator przed przeciążeniem i izolować obwód prądowy lub wadliwy transformator.

² W decyzji C (2006) 6762 wersja ostateczna z dnia 24 stycznia 2007 r. Komisja nałożyła grzywny w wysokości ogółem 750,71 mln EUR. Przedsiębiorstwa, na które nałożono grzywny, wniosły do Sądu skargi o stwierdzenie nieważności decyzji Komisji i o obniżenie ich grzywien: odnośnie do spraw dotyczących przedsiębiorstw europejskich zob. wyroki Sądu z dnia 3 marca 2011 r. w sprawie T-110/07 Siemens AG przeciwko Komisji, w sprawach połączonych T-117/07 i T-121/07 Areva, Areva T & D Holding SA, Areva T & D SA, Areva T & D AG, Alstom przeciwko Komisji oraz w sprawach połączonych od T-122/07 do T-124/07 Siemens AG Österreich, VA Tech Transmission & Distribution GmbH & Co. KEG, Siemens Transmission & Distribution Ltd., Siemens Transmission & Distribution SA, Nuova Magrini Galileo SpA przeciwko Komisji; zob. też komunikat prasowy nr 15/11; odnośnie do spraw dotyczących przedsiębiorstw japońskich zob. wyroki Sądu z dnia 12 lipca 2011 r. w sprawach: T-112/07 Hitachi i in. przeciwko Komisji, T-113/07 Toshiba przeciwko Komisji, T-132/07 Fuji Electric Co. Ltd przeciwko Komisji i T-133/07 Mitsubishi Electric przeciwko Komisji, zob. też komunikat prasowy nr 70/11.

uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii.

Zdaniem rzecznik generalnej w niniejszej sprawie sporne jest pojęcie *idem*, czyli kwestia, na podstawie jakich kryteriów należy ustalić, czy dane przedsiębiorstwa były ponownie karane lub ścigane *za to samo antykonkurencyjne zachowanie*, gdy czeski organ ochrony konkurencji nałożył na nie grzywnę. Rzecznik generalna opowiada się za tym, by ustanowioną w prawie Unii zasadę *ne bis in idem* interpretować **z uwzględnieniem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka** (Strasburg). Dlatego też, dla określenia *idem* istotna jest wyłącznie tożsamość stanu faktycznego, a nie chronionego prawem dobra. Tym samym znaczenie ma **tożsamość czynu w rozumieniu materialnym, oznaczającym istnienie całości konkretnych, nierozdzielnie ze sobą związanych okoliczności**.

Następnie rzecznik generalna J. Kokott zbadła, czy w konkretnym przypadku decyzja Komisji i decyzja czeskiego organu ochrony konkurencji dotyczą **tego samego czynu w rozumieniu materialnym, tzn. tego samego lub zasadniczo jednakowego stanu faktycznego**. Doszła przy tym do wniosku, że przedmiotem obu decyzji są wprowadzone naruszenia, których przyczyną jest ten sam kartel działający w skali międzynarodowej, niemniej jednak w pozostałym zakresie u ich podstaw leżą odmienne okoliczności faktyczne.

Wyjaśniła w tym względzie, że w ramach kartelu do czynu w rozumieniu materialnym należą zawsze **okres i terytorium**, na którym zmowa kartelowa wywierała lub mogła wywierać antykonkurencyjne skutki. W tym kontekście zasada *ne bis in idem* powinna zapobiegać temu, by przedsiębiorstwa były karane za antykonkurencyjne skutki jednego i tego samego kartelu przez kilka organów ochrony konkurencji lub sądów w odniesieniu do tego samego terytorium i tego samego okresu. Zasada *ne bis in idem* nie zabrania, by w obrębie UE kilka organów ochrony konkurencji lub sądów karało za ograniczenia konkurencji wynikające z jednego i tego samego kartelu na różnych terytoriach lub w odniesieniu do różnych okresów.

Wobec tego rzecznik generalna uważa, że w niniejszej sprawie zakaz podwójnego karania nie może mieć zastosowania, gdyż **decyzja Komisji i decyzja czeskiego organu ochrony konkurencji nie dotyczą tych samych terytoriów**. Decyzję Komisji należy bowiem interpretować w ten sposób, że nie są w niej karane naruszenia konkurencji na terytorium Republiki Czeskiej w okresie przed jej przystąpieniem do Unii Europejskiej, czyli przed 1 maja 2004 r. Z jednej strony Komisja odnosi się szczegółowo do skutków kartelu w obrębie UE i wyraźnie uwzględnia ówczesne państwa członkowskie. Z drugiej strony podstawą obliczenia grzywnien były obroty uczestników kartelu w UE z 2003 roku, czyli przed rozszerzeniem w dniu 1 maja 2004 r. W końcu art. 81 WE (obecnie art. 101 TFUE), jako podstawa prawna decyzji Komisji, nie miał zastosowania przed dniem 1 maja 2004 r. na terytorium Republiki Czeskiej.

Podsumowując, rzecznik generalna J. Kokott doszła tym samym do wniosku, iż decyzja Komisji i decyzja czeskiego organu ochrony konkurencji nie dotyczą tego samego czynu w rozumieniu materialnym, wobec czego czeski organ ochrony konkurencji swoją decyzją nie naruszył zakazu podwójnego karania (zasady *ne bis in idem*).

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia
Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793